

**בית הדין העליון
של האיגוד הישראלי לשחמט**

בעניין:-

המערערת: מועדון הספורט באוניברסיטת תל אביב אס"א תל אביב, ע"ר 580016715,
באמצעות ב"כ עוה"ד שמרית ילוח כהן, מרח' חיים לבנון 60, תל אביב

נגד

המשיבה: האיגוד הישראלי לשחמט – מינהלת הליגה,
באמצעות ב"כ עוה"ד יורם צברי ואח', מרח' העצמאות 42, קריית אתא 2801745

פסק – דין

1. המערערת עותרת לביטול ההחלטה של ועדת הליגה להוריד את כל קבוצות המערערת לליגה נמוכה יותר, עקב אי התייצבות הקבוצות השונות למשחקי הליגה. ולחילופין להכיר בקורונה ככוח עליון אשר מנע משחקניה לאור גילם המתקדם, ובהתאם לכך לא להורידן לליגה הנמוכה יותר.

2. המשיבה מבקשת לדחות את הערעור הן מנימוקי סף כגון אי מיצוי הליכים, איחור בהגשת הערר, שיהוי ו"מעשה עשוי" והן לגופו, שכן לטענת המשיבה ההחלטה שנתקבלה הייתה סבירה ומידתית, וכי המערערת הייתה המועדון היחיד שעשה דין לעצמו ולא התייצב למשחקים כלל לשלושה מחזורי משחקים.

3. מאחר ולמעשה אין מחלוקת בין הצדדים על העובדות העומדות בבסיס הערעור, ומדובר בערעור עקרוני, קבענו בהחלטה מיום 21 באוקטובר 2020, שבירור הערעור יתקיים באמצעות הגשת טיעונים בכתב.

העובדות הרלבנטיות

4. המערערת אינה חולקת על הבסיס העובדתי להחלטת ועדת הליגה ואף מאשרת כי כל קבוצות המערערת אכן לא התייצבו למשחקי הליגה אליהן שובצו בליגות השונות.

5. למערערת תשע קבוצות שחמט המשחקות בליגות שונות, בהן כ-80 שחקנים פעילים שהשתתפו בארבעה מחזורי משחקים, אולם בשל התפרצות משבר הקורונה לפני המחזור החמישי של המשחקים, פסקו שחקני המערערת להתייצב לקבוצות הליגה.

6. לטענת המערערת, שלא נסתרה, מתוך כ-80 שחקנים בתשע קבוצות העמותה, כ-85% מהשחקנים הם בגיל העולה על 70 כלומר הם בקבוצת הסיכון להידבקות.

7. לאחר התפרצות מגפת הקורונה בישראל, הסגר שבא בעקבותיה וההיערכות הכללית במדינה, הופסקו זמנית גם משחקי הליגה לתקופה של כשלושה חדשים.

8. ביום 25.5.2020 התכנסה מינהלת הליגה לדיון בנושא: מתן הקלות לקבוצות בעונת הליגה 2020 בעקבות "הקורונה". כפי שנכתב במבוא לפרוטוקול הדיון:

"לקראת חידוש הפעילות החלו פניות של מועדונים בדבר חשש סביר ששחקנים בכל הגילאים ובמיוחד הסניורים שלא יופיעו במשחקי הליגה, נדרשה מינהלת הליגה להציע הקלות מסוימות בכדי לצמצם למינימום האפשרי את חששות המועדונים כדי שהליגה תתחדש בצורה תקינה ככל האפשר".

בשורה האחרונה במבוא נכתב:

"בהתאם לפרק א' סעיף 2 בתקנון הליגה... רשאית המינהלת אכן לבצע אד-הוק מסוג של 'כח-עליון'".

כבר בשל זה נעיר שהשורה האחרונה של המבוא אינה מדייקת. סעיף 2 לתקנון הליגה קובע:

"נוכח 'נסיבות מיוחדות' מוסמכת מינהלת הליגה, על דעת כל חבריה, לקבל החלטה אד הוק הנוגעת לתפעול התקין של הליגות השונות".

סעיף זה אינו עוסק ב"כח עליון", אלא ב"נסיבות מיוחדות", וכי אין מדובר ב"תקנון הליגה" אלא ב"כללי הליגה". עוד נוסף בהקשר זה כי בסיפא של סעיף 2(ז) לפרק א של כללי הליגה נקבע כך:

"על אף האמור לעיל, רשאי כל חבר איגוד המרגיש שזכויותיו נפגעו כתוצאה מהחלטה כנ"ל לערער עליה בפני הנהלת האיגוד שתוכל לבטל את החלטת מינהלת הליגה".

9. בסיכום הישיבה מיום 25.5.2020, נרשם גם כך:

"התקיים דיון ארוך וחילוקי דעות בפני בסוגי ההקלה מחשש לאי-ההופעה כשמנגד ... גם חשוב שתישמר התחרותיות ההוגנת והספורטיבית בייחוד כאשר הליגה הופסקה כשהיא בעיצומה של הפעילות. הועלו חמישה סעיפי-הקלה רלוונטיים לדיון, מהם אושרו ארבעה, כשהאחרון היה: 'הקלה בעניין הצפיפות/התקהלות אסורה... ע"י החלפת ביתיות, שינוי/פיצול תאריכי מפגש, וכל אלה בהסכמת הצדדים ובאישור מנהל הליגה', עם הערה 'המינהלת ערה לאי הוודאות ולכן ברוח הרצון להקל, המינהלת תבחן ותשקול פניות לבעיות השונות שייווצרו בגלל 'הקורונה' התחשבות הראויה".

10. הנהלת האיגוד התכנסה בתאריך 2.6.2020 (ישיבה מס' 6/2020) ובה הוחלט ברוב קולות לדחות את תחילת משחקי הליגה עד לתאריך 2.7.2020. כפי שפורט בפרוטוקול בנושא "סיכום הקלות בנושא הליגה", בין ההחלטות שנתקבלו פה אחד היו:

3. לא יינתנו קנסות בגין אי הופעות אישיות ו/או קבוצתיות עד סוף העונה";
4. הופעה חוקית תיחשב גם אם שני שחקנים לא הופיעו למפגש (פרט ללאומית) - בארצית 3 שחקנים תיחשב הופעה חוקית.
- בליגות א'-ג' הופעה עם שני שחקנים תיחשב חוקית.
5. על מנת להקל בצפיפות, ניתן לבצע החלפת ביתיות ושינוי/פיצול תאריכי מפגש בהסכמת הצדדים ובאישור מנהל הליגה".

11. ביום 23.6.2020 שלח מנהל מחלקות הספורט של המערכת, מר עומר גרינמן, ליו"ר המשיבה, ד"ר צבי ברקאי, פנייה בכתב אשר בניגוד לכותרת: "בקשה לבחינה מחדש של החזרת הפעילות של ליגות הבוגרים", הרי שלמעשה המכתב לא כלל כל בקשה אלא הודעה חד צדדית שזה לשונה:

"לצערי, מתוך דאגה לשחמטאים, לא נוכל לקחת חלק במשחקי הליגה עד לאחר סיום משבר הקורונה".

על כך הגיב יו"ר המשיבה במכתבו מיום 28.6.20 כי ההחלטה על החזרת הליגות לשחמט נתקבלה לאחר בחינה עניינית, וחזר על פירוט ההקלות שנתקבלו כשנושא הבריאות עמד בראש סדרי העדיפות וכי הליגות יקוימו על פי התנאים שאישרו משרדי הבריאות והתרבות והספורט, וכי האיגוד איפשר מערכת הקלות רבה למועדונים ולפרטים ומי שמרגיש שלא נכון שישחק רשאי פשוט לא לשחק ואין מערכת ענישה וסנקציה. האיגוד איפשר גם לרשום שחקנים חליפיים, להעביר שחקנים בין קבוצות במועדון ואף לקיים משחקים בחוסר של שחקנים בניגוד לתקנון הקיים, וזאת תוך כדי ציון ש"המשק כולו חזר לפעילות ענפה ולומד לחיות עם הקורונה שעתידיה ללוות אותנו זמן לא מועט".

13. ב-6.7.2020 ענה מר עומר גרינמן בשם המערכת כך (ההדגשה אינה מקור):

"בהמשך למכתב ברצוני להבהיר כי המועדון יעשה מאמץ לקחת חלק במשחקי הליגה. עם זאת לא נאפשר לשחקנים באוכלוסיית סיכון – גיל, ומחלות רקע, לשחק נכון לעכשיו. נבחן את המצב מדי כמה ימים".

עוד באותו ערב פנה יו"ר המשיבה למנכ"ל המשיבה – מר גיל בורחובסקי, ולמנהל הליגה – מר אסי פילוסוף, וביקש מהם לעשות כל מה שאפשר לסייע למערכת להשתלב במשחקי הליגה בהמשך, וציין כי:

"אי אפשר להתעלם מהעובדה שרובם שם מבוגרים ויש להם חשש אמיתי וקושי ריאלי שלא ניתן להתעלם ממנו. כל מה שקשור ברישום שחקנים נוספים, פיצולים, סיוע במקום למשחקים וכל מה שאפשר – לבצע".

בד בבד גם כתב למר ידעאל סטפק, מנהל תחום השחמט באס"א, וציין:

"אסייע בכל מה שאפשר. אם אני יכול לעזור בכך שתרושום אותי כשחקן שלכם ואתייצב היכן ומתי שתמצו – בבקשה. רק תודיע לי בבקשה אם צריך עוד שחקן או שניים כסיוע – תגיד ואחפש עבורך".

14. ב-16.8.2020 אישרה מינהלת האיגוד הקלה נוספת למועדונים לתקופת הקורונה, בתיקון לסעיף 4 בפרק ח של כללי הליגה במסגרתו נקבע כי: קבוצה אשר לא תגיע ל-3 מפגשי ליגה, תורחק ממשחקי הליגה לאותה עונה, כלומר – אי הגעה של קבוצה ל-2 מפגשי ליגה, כפי שכתוב בכללים המקוריים, אינה מרחיקה את הקבוצה מהליגה. כמו כן, מספר אי הופעות אישיות לא יכלל בספירה.

15. לאחר שקבוצות המערערת לא הגיעו לשלושה מחזורי רצופים של משחקי ליגה (מחזור חמישי – 4.7.2020, מחזור ששי – 18.7.2020, ומחזור שביעי – 29.8.2020) החליט מנהל הליגה להוריד את קבוצות המערערת לליגה אחת נמוכה יותר, בהתאם לכללי הליגה כפי שתוקנו.

ההוראות הרלבנטיות בכללי הליגה

16. בסעיף 4 (שכותרתו: עונש אוטומטי על אי הופעות) בפרק ח לכללי הליגה לשנת 2020 של האיגוד הישראלי לשחמט, כפי שעודכנו ל-20.8.2019 נקבע בס"ק (א2) שקבוצה בליגה הארצית שלא הופיעה (או הופיעה בהרכב חסר) למפגשי ליגה בעונת משחקים אחת למפגש ליגה אחד וכן נרשמו לה 3 אי הופעות אישיות, או נרשמו לה 5 אי הופעות אישיות, תורחק ממשחקי הליגה אלא אם אי ההופעה נגרמה כתוצאה מכוח עליון לפי סעיף 3 בפרק ו (עקב טעות בהקלדה הודפס פרק ט). סעיף 5 קובע הטלת קנסות בגין אי הופעה. כפי שפירטנו לעיל, סעיף זה תוקן לאור המצב.

17. סעיף 6 (שכותרתו: הרחקה ממשחקי הליגה) באותו פרק ח קובע בס"ק (א) שבו: "קבוצה שהורחקה משחקי הליגה יורדת אוטומטית לליגה אחת נמוכה יותר, ומינהלת הליגה רשאית להורידה לליגה נמוכה עוד יותר. כן תפסיד הקבוצה את ההקצבה הציבורית המיועדת לה".

18. הגדרת "כוח עליון" בסעיף 3 לפרק ו בכללי הליגה היא:
"א) "כוח עליון" יתפרש על דרך הצמצום, זאת עפ"י קביעת ביה"ד העליון של איגוד השחמט.

(ב) במקרה שנבצר מקבוצה להופיע למפגש ליגה מסיבות שיוגדרו על ידי כוח עליון, תעביר הקבוצה מסמך מפורט אל מנהל הליגה. המסמך יפרט את הסיבות שיגרמו לאי ההופעה כולל לוח זמנים מפורט המתייחס לנושא.

(ג) יניח המסמך את דעתו של מנהל הליגה, ימליץ בפני מינהלת הליגה לאשר המקרה ככוח עליון.

(ד) כדי למנוע אי הבנות:

(1) "כוח עליון" מתייחס לאי הופעת קבוצה ולא לאי הופעת שחקן.

(2) בעיות תקציביות, שירות צבאי שאינו גיוס כללי, מחלה, לימודים, בחינות ונסיעות

לחו"ל שאינן מסגרת רשמית בחסות האיגוד, לא יוכרו ככוח עליון."

דיון והכרעה

19. ראשית נציין כי למרות מכתבו של מנהל מחלקת הספורט של המערערת מיום 6.7.2020 לפיו המערערת תעשה מאמץ לקחת חלק במשחקי הליגה, לא הומצאו לנו נתונים או ראיות על מאמץ כזה, למרות ההקלות עליהן החליטו מוסדות המשיבה, ולרבות פנייתו של יו"ר המשיבה למנהל מחלקת הספורט של המערערת באותו יום, שלא נענה.

20. המערערת לא ערערה במועד בפני מנהל הליגה על החלטת מינהלת הליגה, ואף לא לאחר מכן. המערערת גם לא ערערה בפני בית הדין על כל החלטה אחרת שנתקבלה באיגוד, עד אשר הגישה את הערר שבפנינו, במחצית חודש אוקטובר 2020, **כחמישה חודשים** לאחר החלטת מינהלת הליגה על חידוש משחקי הליגה ורק לאחר שקבוצות המועדון הורדו ליגה עקב אי השתתפות קבוצותיה במשחקי הליגה, בניגוד לקבוצות יתר המועדונים.

21. בסעיף 19 בערר, המערערת מבקשת "להכיר במצב אליו נקלעה כ"כ עליון" ולפיכך אין לפגוע במעמדה בליגה". כפי שראינו, כמפורש בכלל בפרק ו של כללי הליגה - "כח עליון" היכול להצדיק אי הופעת קבוצה למשחק, יתפרש על דרך הצמצום, וגם זאת עפ"י קביעת ביה"ד העליון של האיגוד. נוסף לכך "כח עליון" מתייחס לאי הופעת קבוצה, ולא לאי הופעת שחקן". המערערת חזרה על טענתה רק במסגרת תשובתה לתגובת המשיבה.

22. בהחלטה מתאריך 21 באוקטובר 2002, נתבקשה המערערת לצרף את נימוקיה המשפטיים בקשר לטענה זו, אך במענה להחלטה זו הגישה המערערת שורה של מסמכים אך לא פירטה כל טיעון התומך בבקשתה להכרה במצב שנוצר כ"כ עליון". אדרבא, במסגרת טיעוניה אמנם התייחסה המערערת לאירועים מסכלים בדיני העסקים והחוזים ההדדיים, אך גם לגביהם היא מודה שבתי המשפט טרם הכירו בקורונה כ"כ עליון" (סעיף 18 לתשובתה). המערערת לא הבהירה לנו מפני מה עלינו לקבל את דרישתה להכיר במצב בו נמצאת המערערת הוא "כח עליון". יתרה מזו, גם אם היא בדעה שהמערערת נקלעה ל"כח עליון", היה עליה לפעול להגשת ערעור מיד עם החלטת מינהלת האיגוד על חידוש משחקי הליגה ולא להמתין עד לאחר שקבוצות המערערת ירדו ליגה, חמישה חודשים לאחר מכן.

23. לאחר שבחנו את טענות הצדדים, הגענו למסקנה שאין מקום שנתערב בהחלטות מינהלת הליגה ומוסדות המשיבה לעניין עונת המשחקים 2020. קבלת העתירה תפגע בקבוצות שעשו את כל המאמצים לעמוד בדרישות משחקי הליגה למרות משבר הקורונה, וכן תבטל את העליות של הקבוצות בליגות השונות. למרות כל הציפיות, אין זה ברור מתי יסתיים משבר הקורונה. קבלת העתירה תעצור ותשתק את כל פעולותיה של ליגת השחמט בישראל. בסעיף 55 של כתב התשובה של המשיבה לערר נכתב כך:

"מתוך 60 מועדוני השחמט השונים בכל הארץ, אשר ניצלו את ההקלות, השתתפו וסיימו את משחקי הליגה השונים, מועדון המערערת הוא המועדון היחידי אשר עשה דין לעצמו. לא התייצב למשחקים כלל, תוך שהוא מקבל החלטה גורפת ולא מאפשר לאף אחת מהקבוצות להשתתף במשחקים על אף שחלק משחקני המועדון הביעו רצון לשחק".

בתשובת המערערת לתגובת המשיבה אין מענה לטענה זאת.

24. בית הדין אינו מחליף את שיקול הדעת של הגורמים המוסמכים של המשיבה, אלא בוחן אם החלטותיהם היו סבירות, מידתיות ואם לא נפל בהן פגם המצריך התערבות של בית הדין. מצאנו שהחלטה להמשיך במשחקי הליגה לצד ההקלות שקבעו מוסדות המשיבה, היא סבירה, מידתית ולא נפל בה פגם המצריך או המצדיק התערבות של בית הדין, ומשקבענו כך – דין הערר להידחות.

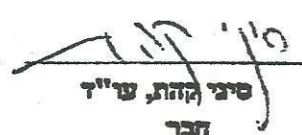
25. משקבענו שדין הערר להידחות לגופו, אין צורך לדון בטענות המשיבה לענין מחיקת הערר עקב אי מיצוי הליכים ואיחור בהגשתו. עם זאת, אכן נראה שהערר הוגש לאחר שחלפו המעדים הקבועים בכללי הליגה.

26. בשולי פסק הדין ומבלי לקבוע מסמרות או הנחיות, אנו ממליצים בפני הגורמים המוסמכים של המשיבה, ובכללם מינהלת הליגה, לבחון את האפשרות לשלב את הקבוצות, שירדו בשל אי התייצבות, בליגה ממנה ירדו, אם יתפנו מקומות באותה ליגה (כגון אם קבוצות תפרושנה) וכן לבחון את האפשרות שהקבוצות שירדו בשל אי התייצבות יוגדרו כממלאות מקום בליגות מהן ירדו, או כל הסדר אחר שמינהלת הליגה תמצא למתאים והוגן.

27. לאור כל האמור, אנו דוחים את הערעור. בהתחשב בכל הנסיבות ובכך שהערעור כולו נוהל בהתכתבות ללא צורך בכינוס מושב מיוחד של המתדיינים וחברי בית הדין, איננו מחייבים את המערערת בהוצאות.

28. המזכירות תמציא את פסק הדין לבאי כח הצדדים.

ניתן ביום יג בכסלו התשפ"א (29 בנובמבר 2020).

 רן עמיאל, ע"ד חבר	 סיני קהת, ע"ד חבר	 פרופ' דוד א' פרנקל, ע"ד מ"מ קבוצת לנשיא בית הדין
---	---	---